

פרק ב'

התקוממות האומות על ישראל

שרש ההתקוממות של האומות על ישראל, הוא שקובלים על ישראל על מה שאומרים לעבוד את ד' בדרך החיים, והאומות מתפארים לומר שעיקר העבודה הוא לדלג על חיי העולם הזה ולמות למען שמו, וזהו הרוז שבכל פעם שישראל מתעוררים לתחיה וביחוד כאשר שבים אל אדמתו לנטוע כרמים ולבנות את הארץ, מתגעשים רפאים ומתהוללים לעכב בעד תחיתם של ישראל, שכן זהו יסוד כל הקטגוריא שלהם על ישראל, ובעיקר תהיה זאת טענתם של בני ישמעאל באחרית הימים, כאשר יתגלה הקץ המגולה של "ואתם הרי ישראל ענפכם תחנו זפריכם תשאו לעמי ישראל" (עי' סנהדרין צ"ח א') ומתוך זה יסבלו בני ישראל צרות רבות עד מאד מבני ישמעאל, ועל זה אמרו בפרקי דרבי אליעזר למה נקרא שמו ישמעאל מפני שעתידי הקב"ה לשמוע בקול צעקת העם מפני הצרות שיעשו להם בני ישמעאל בארץ באחרית הימים שנאמר ישמע א"ל ויעזם.

סנהדרין צ"א

אמר באי בני ישמעאל ובני קטורה לחן עם ישראל לפני אלכסנדרוס מלך ארץ כנען שלטו ושלכם דכתיב 'ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם וכו' ואלה תולדות יצחק בן אברהם אמר לחן גביהא בן פסיסא לתבנים הני לי רשות ואלין וארץ עמיס לפני אלכסנדרוס מלך ארץ כנען אמרו הרוז שבנו נצחית ואם אני אנש ארומ אמרו להם תרח משה רבנו נצחיתם נרו לו רשת חק וכן עסקן אמר להם מהיכן אתם מביאין ראייה אמרו לו מן הרורה אמר לחן איני לא אבוי ראייה אלא מן הרורה שטאר ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מרעו 'אב שנתן אנפין לבנוי בדיחי ושרי זה מעל זה כלום יש לזה על זה כלום סאי מרעו אמר ר' יוסה בר אבא מלמד ששטר להם שם מציאה

ד. ר' שמעון בן לקיש פתר קריא פגליות 'והארץ היתה תהו' זה גלות ככל ש'נאמר (ויקרא ה. כג) 'דאיהי את הארץ והנה תהו' 'ובחיה' זה גלות קרי (אסתר ו. יד) 'ונקהלו לקריא את הקון' 'והשף' זה גלות עון שהתשיבה עיניהם של ישראל בגורמותיו ש'היה אומרת להם פתבו על קרון השור שאין להם חלק באלהי ישראל 'על פני תהום' זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הנה אין לו חקר אף הרשעים בן יורות אלהים מ'תפת' זה רוחו של קלף הפושט היאך מה דאת אמר (ישעיה יא. ב) 'ונקה עליו רוח ה' באיזו זכות ממשיכה וקאה ה'מ'תפת על פני הקים' בזכות הקשוקה ש'נמ'שלה קמים ש'נאמר (איכה ב. יט) 'שקפי פנים לפר'

מצוה

נר

ויש בני אדם שואלים: והיכן רמוז מלכות ישמעאל שהיא מלכות רבנא ותקיפא, ותשובת שאלה זאת מה שלא זכר מלכות ישמעאל, כי דא יחשב הכתוב רק המלכות שקבלו מלכות קדישין עליונים שירשו מלכות ישראל וכוחם והם אלו ד' מלכויות ואם לא שבטל מלכות ישראל לא הגיע להם המלכות, אבל מלכות ישמעאל לא ירש כהו מן מלכות ישראל כי כהו ותוקפו נתן לו היסם יתברך בפני עצמו בשביל שהיה מורע אבוהם והסם יתברך אמר (בראשית יו, כ) ולישמעאל ישמעתיך, והנה נתן השם יתברך כח ותוקף לישמעאל בפני עצמו ומוזה אין מדבר כאשר מזכיר אלו ד' מלכויות רק אשר ירשו כח ותוקפם של ישראל ולכסוף יחזרו הם המלכות לישראל.

י'ק'ט ש'נא' ת'ח'ה ס'ה'ה ב' ת'ח'ו

כ יצא תצא למלחמה. כה כתיב למעלה ולא תהום עיניך ואחריו הוא אובר וראית סוס ורכב אמר ליה אם אתם חומלין עליהם הם יוצאין למלחמה עליכם. משל לרעה שהיה רעה יצאו בעיר צמא נור אחרי כל האב וחמל עליו וזהו מניין מן העוים, בא בעל מלאכתו וראת אותו, אמר ליה הרוז אותו לא תהום עליו שלא יא תקלה לצאן, ולא טעם אלי, כיון שגדל היה רואה כבש והרדו נרו ואוכלו, אל לא אמרתו לך לא תהום, כך אמר להם משה אם אתם חסין עליהם י'היה אשר תותירו מהם, וכן אתה מוצא בשאל שחמל על אנן ואהב שחמל על בן דוד. וראית סוס ורכב עם רב ספך, משל לשנים שהיו עוסדים על פתח בית הוער, אחד גבה קיסתו והיה עם הארץ, ואחר קסן היה בן תורה, התחיל הגבוה סתנא לומר אני נכנס תחלה, אמר לו אל יהי רחוק נכוח בקומתך, נכנסו בבית הוער היה אותו חבר נרעא ועותן בפרשה והשיברו בסקים חמד, כך אמר הקב"ה אל תירא מהם שנאמר 'והאנשי השמרתי את האסורי פניהם אשר כנוכה ארזים נבחו ור'. קבר אתו כי העא למלחמה ונ' וראית ונ' עם רב ספך, אמר אחרי לפני ר' עקיבא 'לא העיפא אימרתא דרעיא בין שבעין ריבון, אמר לו ר'ע בחילה דרעיא היא רעיא אילולא חילה דרעיא לא היה רע' לה בני שבעין ריבון והא משייב לה מקולתן.

וארא מ/ס ט'ה' לב

וה' ארבע מאה שנים קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל ובעא קמי קב"ה א"ל מאן דאתגור אית ליה חולקא בשכך. א"ל אין. א"ל והא ישמעאל דאתגור (ולא עוד אלא דאתגור בר תליסר שנין) אמאי לית ליה חולקא כך כמו יצחק. א"ל דא אתגור כדקא יאות וכתיבונוי ודא לאו הכי. ולא עוד אלא דאלין מתדבקין בי כדקא יאות לחמניא יומין [ג] ואלין רחיקין מני עד כמה ימים. א"ל ועם כל דא כיון דאתגור לא יהא ליה אגר טב בניניה. ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגור. מה עבר קב"ה ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא ויהב להו חולקא להתא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבזון [ה] וזמינן בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא [ו] כד איהו ריקניא מכלא זמנא סגי כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו. ואינון יעכבו להון לבני לאתבא לדוכתייהו עד דאשתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל (ויקרא ס"א) וזמינן בני ישמעאל לאתערא קרבין חקיפין בעלמא ולאחכנשא בני אדום עלייהו ויתערוון קרבא בהו חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם וישלטין אלין באלין וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום. בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא על רומי הייבא ויגה בה קרבא תלת ירחין ויתכנשוון תמן עממיא ויפלין ביידיהו עד דיתכנשוון כל בני אדום עלה מכל סייפי עלמא. וכדון יתער קב"ה עלייהו ההי' (ישעיה לו) כי זבח ליי' בכצרה וגו'. ולבחר דא מה כתיב לאחוז בכנפות הארץ וגו' וישיצי לבני ישמעאל מינה ויתבר כל חילין דלעילא ולא ישאהר חילא לעילא על עמא דעלמא אלא חילא דישראל בלחודוי. ההי' (ההלים קכא) 'י' צלך על יד ימינך. בגין דשמא קדישא בימינא ואורייתא בימינא ועל דא בימינא תליא כל' [ז] ותנינן דבעי לזקפא ימינא על שמאלא כמה דאוקמוה [ח] דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למי. ובזמנא דאתי (ההלים ט) הושיעה ימינך וענני. ובההוא זמנא כתיב (צפניה א) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי' ולעבדו סכס אחד. פכתיב (ויקרא יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד וכמו אחד. ברוך יי' לעולם אמן ואמן:

פ'ר'ק' ד'ר'א' ה'ג'ר'ו' פ'ר'ק' ש'נ'י'ם' ו'ש'ל'ש'י'ם'

פ'ר'ק' ל'ב' (ה) ש'ע'ר'ה' נ'ק'ר'א' ב'ש'מ'ו'ן' ע'ר' ש'ל'א' ג'ל'ו' ו'א'לו' ה'ן' י'צ'ח'ק' ו'ש'מ'ע'א'ל' ו'מ'ש'ה' ר'ב'נ'ו' ו'ז'ל'מ'ה' ו'א'י'ש'ו' ו'ט'ו'ס' ה'ל' מ'י'ש'ה' ש'י'ב'א' ה'ק'ב"ה' ב'מ'ל'ח'ה' ב'י'מ'י'נו'. י'צ'ח'ק' ס'נ'ן' ש'נ'א' [נ'ר'א'ש'י'ת' ת'ן] ו'ק'ר'א'ת' א'ת' ש'מ'ו' י'צ'ח'ק'.

(ג) ו'ל'מ'ת' נ'ק'ר'א' ש'מ'ו' י'צ'ח'ק' (ג) 'ד'ע'ר'ה' נ'ק'ו'נ'ו'ת' ש'נ'ת'נ'ס'ח' א"ל' (ד) 'צ' ת'ש'ע'י'ם' ש'נ'ה' ש'ח'ו'ת'ה' ש'ר'ה' א'מ'נ'ו' ב'ת' ת'ש'ע'י'ם' ה'ל' ל'ש'פ'ו'נ'ה' ו'י'ס'ו'ס' ש'י'מ'ו'ל'. ק' ס'ה'ה' ש'נ'ה' ש'ה'י' ל'א'ב'ר'ה'ם' א'י'נ'ו' ש'נ'א' [נ'ר'א'ש'י'ת' כ'ל] ו'א'ב'ר'ה'ם' ב'ן' ס'א'ת' ש'נ'ה'. י'ש'מ'ע'א'ל' ס'נ'ן' ש'נ'א'מ'ר' [נ'ר'א'ש'י'ת' ת'ן] ו'ק'ר'א'ת' ש'מ'ו' ש'מ'ע'א'ל' (ה) ו'ל'מ'ה' נ'ק'ר'א' ש'מ'ו' ש'מ'ע'א'ל' ש'ע'ת'יד' ה'ק'ב"ה' ל'ש'מ'ו'ת' (ו) ב'ק'ו'ל' נ'א'ק'ה' ה'ע'ם' מ'ס'ח' ש'ע'ת'ו'ד'ו'ן' ב'ני' ש'מ'ע'א'ל' ל'ש'מ'ו'ת' ל'פ'י'נ'ך' נ'ק'ר'א' ש'מ'ו' ש'מ'ע'א'ל' (ז) ש'נ'א'מ'ר' [ת'ל'ו'ס' נ'ס' כ'] י'ש'מ'ע' א'ל' ו'ע'נ'ס'. (ח)